

ዳኞች፡- አልማው ወሌ

ሙስጠፋ አህመድ

አብርሃ መሰለ

ጳውሎስ ኦርሺሶ

ሰናይት አድነው

አመልካች፡- ታደሰ እንጆሪ ሆቴልና ጠቅላላ ንግድ ስራ ኃ.የተ.የግል ማህበር -ነ/ፈጅ ይሁንልኝ ቡሎ-
ቀረቡ።

ተጠሪ፡- ወ/ሪት ሉላ ዘሪሁን - አልቀረቡም

መዝገቡ ተመርምሮ ቀጥሎ የተመለከተው ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ይህ ጉዳይ የሥራ ክርክርን የሚመለከት ሲሆን ተጠሪ በሐዋሳ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በአመልካች ላይ ባቀረቡት ክስ ተከላሽ ለሪቪኒ ሂሳብ ስራ መደብ በቋሚነት ተቀጥረው ከአርባ አምስት ቀናት በላይ በስራ ላይ ከቆዩ በኋላ አመልካች ድርጅት ከህግ ውጪ የሥራ ውላቸውን ያቋረጠባቸው መሆኑን ገልጸው የተለያዩ ክፍያዎች እንዲከፈሏቸው ይወስንላቸው ዘንድ ዳኝነት ጠይቀዋል። የአሁኑ አመልካች ለክሱ በሰጠው መልስም ተጠሪን የሙከራ ጊዜ ሲጠናቀቅ ያሰናበታቸው በመሆኑ እርምጃው ሕጋዊ ነው በማለት ተከራክሯል።

የግራ ቀኙ ክርክር በዚህ መልኩ የቀረበለትም የሐዋሳ ከተማ መ/ደ/ፍ/ቤትም በአመልካችና በተጠሪ መካከል ተደረገ በተባለው የስራ ቅጥር ውል ላይ ያለው የተጠሪ ፊርማ የተባለው በተጠሪ በመካዱ ምክንያት በባለሙያ እንዲመረመር አድርጎ ውጤቱ እንዲቀርብ በማድረግና የግራ ቀኙን ምስክሮችን በመስማት ፍሬ ነገሩን ከአጣራ በኋላ ጉዳዩን መርምሮ አመልካች ከተጠሪ ጋር ያለውን የቅጥር ውል ያቋረጠው ከሕግ ውጪ ነው ወደሚለው ድምዳሜ ደርሶ ለተጠሪ የተለያዩ ክፍያዎችን እንዲከፍል በማለት የክፍያዎችን አይነትና መጠናቸውን ለይቶ ወስኗል። በዚህ ውሳኔ የአሁኑ አመልካች ቅር በመሰኘት ይግባኙን ለሐዋሳ ከተማ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርቦ ፍርድ

ቤቱም ግራ ቀኝን ከአከራከረ በኋላ ጉዳዩን መርምሮ ተጠሪ የተቀጠሩት ለሙከራ ጊዜ ሁኖ የሙከራ ጊዜ ሲጠናቀቅ እንዲሰናበቱ መደረጉ ከሕግ ውጪ አይደለም በማለት የሥር ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሳኔ ሙሉ በሙሉ ሽሮታል። በዚህ ውሳኔ የአሁኗ ተጠሪ ቅር በመሰኘት የሠበር አቤቱታቸውን ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት አቅርበው ችሎቱም ግራ ቀኝን ከአከራከረ በኋላ ጉዳዩን መርምሮ በአመልካችና በተጠሪ መካከል በ26/09/2008 ዓ/ም የተደረገው የቅጥር ውል ተጠሪ ለሙከራ ጊዜ የተቀጠሩ ስለመሆኑ የሚያሳይ አለመሆኑ ተረጋግጦ እያለ ተጠሪ ለሙከራ እንደተቀጠሩ ተቆጥሮ የአርባ አምስት ቀን ጊዜ ሲያልፍ የሥራ ውሉ መቋረጡ ተገቢ ነው ተብሎ በይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት መወሰኑ ያላግባብ ነው በማለትና በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 11(3) ድንጋጌን በዋቢነት ጠቅሶ በይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የተሰጠውን ውሳኔ ሽሮ በመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የተሰጠው ውሳኔ አፅንቶታል።

የአሁኑ የሠበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሳኔ በመቃወም ነው። የአመልካች የሠበር አቤቱታ መሰረታዊ ይዘትም፡- ተጠሪ የአርባ አምስት ቀን ጊዜ ከአለፋቸው በኋላ መሰናበታቸው በሕጉ አግባብ ሁኖ እያለ ስንብቱ ሕገ ወጥ ነው ተብሎ መወሰኑ ያላግባብ ነው የሚል ነው። አቤቱታው ተመርምሮም በዚህ ችሎት እንዲታይ የተደረገ ሲሆን ተጠሪ ቀርቦውም ግራ ቀኝ በጽሑፍ እንዲከራከሩ ተደርጓል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን በበኩላችንም ጉዳዩን መርምረናል። በዚህም መሰረት በጉዳዩ ላይ ምላሽ የሚያሻውም የጉዳዩ መሰረታዊ ጭብጥ አመልካች ተጠሪን ከሥራ ማሰናበቱ በሕጉ አግባብ ነው? ወይንስ አይደለም? የሚለው ነው።

በግራ ቀኝ መካከል የቅጥር ውል የተደረገው ግንቦት 26 ቀን 2008 ዓ/ም ስለመሆኑና በዚህ የቅጥር ስምምነት ላይ ቅጥሩ የሙከራ ጊዜ ያለው ስለመሆኑ የተስማሙበት አግባብ የሌለ መሆኑን ተጠሪ ጠቅሰው የሚከራከሩ ሲሆን አመልካች በበኩሉ ቅጥሩ በ01/10/2008 ዓ/ም ተደርጎ ስንብቱ በአርባ ሶስተኛው ቀን በ13/11/2008 ዓ/ም የተደረገ ስለመሆኑና በዚህ ጊዜ ደግሞ አሰሪው ሰራተኛውን በማናቸውም ምክንያት ማሰናበት እንደሚችል ሕጉ መብት የሰጠው መሆኑን ገልጾ ተከራክሮ የሥር ፍርድ ቤት በግራ ቀኝ መካከል የቅጥር ውሉ የተደረገበትን ጊዜና በ01/10/2008 ዓ/ም ተደረገ በተባለው ሰነድ ላይ ያለው ፊርማ የተጠሪ መሆን ያለመሆኑ ላይ ክርክር በመነሳቱ ምክንያት ፊርማው እንዲመረመር አድርጎ በሰነዱ ላይ ያለው ፊርማ ከተጠሪ ፊርማ ጋር የማይመሳሰል መሆኑን በባለሙያ ተረጋግጦ ያቀረበለት ከመሆኑም በላይ የግራ ቀኝን ምስክርኝን ሰምቶ የተጠሪ ማስረጃዎች ክብደት ሊሰጣቸው የሚገባ መሆኑን በመግለጽ የአመልካች የሥራ ስንብት እርምጃ ሕገ ወጥ ነው በማለት መወሰኑን፤ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ደግሞ ስንብቱ በሕጉ በተመለከተው የሙከራ ጊዜ ውስጥ የተከናወነ በመሆኑ ህጋዊ ነው

በማለት የወሰነ ቢሆንም የክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎት በግራ ቀኙ መካከል የሙከራ ጊዜ እንዲኖር የተደረገ ስምምነት በሌለበት ሁኔታ አመልካች ተጠሪን ከአርባ አምስተኛው ቀን በፊት አሰናብቼአለሁ በማለት የሚያቀርበው ክርክር ተቀባይነት ሊያገኝ የሚችልበት አግባብ የለም በማለት የወሰነ መሆኑን ከክርክሩ ሂደት ተገንዝበናል።

አንድ ሠራተኛ ሊመደብበት ለታቀደው ቦታ ተስማሚ መሆኑና አለመሆኑን ለመመዘን ለሙከራ ጊዜ ሊቀጥር እንደሚችል፤ ይህ የግራ ቀኙ ስምምነትም በጽሑፍ መደረግ እንዳለበት፤ የሙከራ ጊዜውም ከ45 ተከታታይ ቀናት መብለጥ እንደሌለበት ከአሠሪና ሠራተኛ አዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 11(1) ፤ (2) እና (3) አጠቃላይ ይዘትና መንፈስ የምንገነዘበው ነው። የሙከራ ጊዜ ቅጥር ሲፈፀም ሰራተኛው በግልጽ ሊያውቀው የሚገባው ጉዳይ ሲሆን የሙከራ ጊዜ እንዲኖር ስምምነት ከተደረሰም ስምምነቱ በጽሑፍ ሁኖ በሁለት ምስክሮች መረጋገጥ ያለበት ስለመሆኑ ሕጉ ያሳያል። በዚህ አግባብ የተደረገ የሙከራ ጊዜ ስምምነት መኖሩ ከተረጋገጠ አሰሪው ሰራተኛውን ለተቀጠረበት የሥራ መደብ ተስማሚ አለመሆኑን ካመነበት የቅጥር ውሉን ያለምንም ማስጠንቀቂያ የማቋረጥ መብት ሕጉ የሰጠው ጉዳይ ነው። በመሆኑም አሰሪው ይህንኑ በሕጉ የተቀመጠውን መብቱን ሊጠቀም የሚችለው አሰሪው ሰራተኛውን ለሙከራ ጊዜ ለመቅጠር ወስኖ ሰራተኛውም ይህንኑ በግልጽ አውቆትና ተገንዝቦት በፅሑፍ ያሰፈሩት ስምምነት መኖሩ ከተረጋገጠ ብቻ ነው።

ወደ ተያዘው ጉዳይ ስንመጣ አመልካች ተጠሪን በ43ኛው ቀን ያሰናብታቸው ስለመሆኑ ቢረጋገጥም ለሙከራ ጊዜ የቀጠራቸው ስለመሆኑና በዚህ ረገድም ተጠሪ የሚያውቁት ውል መኖሩን ፍሬ ነገሩን የማጣራትና ማስረጃን የመመዘን ስልጣን ያላቸው ፍርድ ቤቶች አላረጋገጡም። ይልቁንም አመልካች አለኝ የሚለውና የተጠሪ ፊርማ ተቀምጦበታል በተባለው ሰነድ ላይ ያለው ፊርማ በባለሙያ እንዲመረመር ተደርጎ ፊርማው የተጠሪ ያለመሆኑና አመልካች ያቀረበው ይኼው ሰነድ ከሌሎች የተጠሪ ማስረጃዎች ጋር ሲመዘን የማስረጃነት ክብደት ሊሰጠው የማይገባ መሆኑ መረጋገጡን የክርክሩ ሂደት ያሳያል። ስለሆነም አመልካች ተጠሪ ለሙከራ የተቀጠሩ በመሆኑ ያለምንም ማስጠንቀቂያ የማቋረጥ መብት አለኝ በማለት የሚያቀርበው ክርክር በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 11(3) ስር የተቀመጠውን ድንጋጌ ሙሉ ይዘትና መንፈስ ያላገናዘበ ሁኖ አግኝተናል። ተጠሪ ያለማስጠንቀቂያ ሊያሰናብት የሚያስችል ጥፋት የፈፀሙ ስለመሆኑ አመልካች ገልጾ የሚያቀርበው ክርክርም ስንብቱ የሙከራ ጊዜ ውስጥ የተከናወነ ነው በማለት ከሚያቀርበውና ሕጋዊ ካልሆነው ክርክሩ ጋር አብሮ የማይሄድና በተገቢው ማስረጃ ያልተደገፈ መሆኑን ፍሬ ነገሩን የማጣራትና ማስረጃን የመመዘን ስልጣን ያለው የወረዳው ፍርድ ቤት ያረጋገጠው ጉዳይ መሆኑን ተገንዝበናል። በአጠቃላይ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ስንብቱ የአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 11(3) ድንጋጌን

ያላገናዘበ መሆኑን በመጥቀስ የሐዋሳ ከተማ ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሳኔ በመሻር የሐዋሳ ከተማ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሳኔ ማፅናቱ የሚነቀፍበትን የሕግ አግባብ ስለሌለ በጉዳዩ ላይ በተሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት አልተፈጸመም በማለት ተከታዩን ወስነናል።

ው ሳ ኔ

1. በሐዋሳ ከተማ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 06177 በ29/02/2009 ዓ/ም ተሰጥቶ በክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁጥር 09913 በ03/08/2009 ዓ/ም የጸናው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348(1) መሰረት ጸንቷል።
2. አመልካች ከተጠሪ ጋር የነበረውን የሥራ ውል ያቋረጠው ከሕግ አግባብ ውጪ ነው ተብሎ ብር 16,522.00 (አስራ ስድስት ሺህ አምስት መቶ ሃያ ሁለት ብር) አመልካች ለተጠሪ እንዲኪፍል ተብሎ በተወሰነው ውሳኔ የተፈጸመ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የለም ብለናል።
3. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክር ግራ ቀኙ ወጭና ኪሳራ ይቻቻሉ ብለናል።

ት ዕ ዛ ዝ

በ19/08/2009 ዓ/ም የተሰጠው እግድ ተነስቷል። ለሚመለከታቸው አካላት ይጻፍ።

መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መ/ቤት ይመለስ ብለናል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፈርማ አለበት ።

ቅ/ሀ